

Zitting 1982–1983

17 691

Briefwisseling inzake de Nederlandse deelname aan de Multinationale Vredesmacht (MFO) in de Sinai, met bijlagen; Alexandrië (Virginia)/'s-Gravenhage, 2/4 maart 1982

A

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Aan de Koningin

's-Gravenhage, 23 augustus 1982

Bij Kabinetsmissive van 17 mei 1982, no. 78, heeft Uwe Majesteit, op voordracht van de Minister van Buitenlandse Zaken, mede namens de Minister van Defensie, bij de Raad van State ter overweging aanhangig gemaakt een Briefwisseling tussen de Regering van het Koninkrijk der Nederlanden en de Multinationale Vredes- en Waarnemersmacht (MFO) inzake de Nederlandse deelname aan de MFO in de Sinai; Alexandrië (Virginia)/'s-Gravenhage, 2/4 maart 1982, met toelichtende nota.

De onderwerpelijke aangelegenheid geeft de Raad van State aanleiding erop te wijzen, dat reeds eerder gebleken is dat verschil van mening kan bestaan over de vraag in welke gevallen dienstplichtige militairen kunnen worden verplicht dienst te doen buiten Europa. Telkenmale wanneer deelneming aan een internationale vredesmacht wordt overwogen, wordt de vraag opgeworpen of het grondwettelijk en wettelijk mogelijk is om dienstplichtigen deel te doen uitmaken van een detachement tot dit doel.

De Raad overweegt dienaangaande het volgende. Meermalen is in de afgelopen jaren in het Midden-Oosten een door de Verenigde Naties gezonden dan wel geïnstigeerde vredesmacht aanwezig geweest. Het is niet ondenkbaar dat ook in de toekomst

daar, of elders in de wereld, pogingen om strijdende – of potentieel strijdende – partijen uit elkander te houden zullen (moeten) worden ondernomen. Als natie, die de bevordering van de vrede – realistisch gezegd: het tegengaan van geweld – wil dienen, zal Nederland aan verzoeken, casu quo voorstellen, om een dergelijke poging te ondernemen of te steunen in principe tegemoet wensen te komen. Gesteld voor de beoordeling van de vraag voor welke taken de krijgsmacht mag worden ingezet en derhalve of aan deze wens rechtens gevolg kan worden gegeven, dient het bepaalde in de artikelen 194 en 195 van de Grondwet in acht genomen te worden. Voor wat betreft de rechtmatigheid van de inzet daarbij van dienstplichtigen zonder hun toestemming is voorts artikel 33 van de Dienstplichtwet van belang.

Gelet op het bepaalde in artikel 195 van de Grondwet dient sprake te zijn van «bescherming der belangen van de Staat».

De Raad deelt dan ook de mening van de Regering, dat uitzending van leden van de krijgsmacht slechts mag plaatsvinden wanneer deze belangen daarmee worden gediend. Hij onderschrijft echter ook de opvatting dat het meewerken aan het voorkomen of beperken van een conflict elders in de wereld kan worden gerekend tot

de belangen van de Staat, waarop artikel 195 Grondwet het oog heeft.

De in de toelichtende nota aan de desbetreffende zin toegevoegde woorden «dat gevolgen zou hebben voor Nederland» lijken evenwel een beperking op te leggen welke zijns inziens echter aanleiding tot discussie kan zijn, zonder dat zulks aan een wezenlijke normering bijdraagt. Vrijwel ieder conflict, waar ook en tussen wie ook ter wereld, kan immers gevolgen hebben voor Nederland. Deze toevoeging moet daarom weinig gelukkig worden geacht.

De motivering van de beslissing om tot uitzending in een concreet geval over te gaan kan, zo meent het college, evenwel niet uitsluitend worden gegrond op de hiervoregenoemde algemene, ook door de Raad onderschreven uitgangspunten. Het komt de Raad voor dat de beslissing van de Regering en het parlement of zal worden deelgenomen aan een vredesmacht gedragen zal moeten worden door een motivering van de stelling dat door deelname in het desbetreffende geval de belangen van de Staat worden gediend en voorts dat sprake is van buitengewone omstandigheden in de zin van artikel 33, eerste lid, sub c, van de Dienstplichtwet. Daarbij ware dan mede te betrekken de vraag of deelneming op

verzoek van bepaalde derden en te zamen met bepaalde derden geoorloofd en wenselijk is. Hoewel, naar het college meent, de artikelen 194 en 195 Grondwet in onderling verband geen beletsel vormen voor de uitzending van dienstplichtigen anders dan tot handhaving der onafhankelijkheid van het Rijk en tot verdediging van zijn grondgebied, past, naar het voorkomt, een zekere terughoudendheid bij het daadwerkelijk inzetten van dit krijgsmachtpersoneel zonder hun instemming. Anderzijds dient, zo komt het de Raad voor, het begrip «buitengewone omstandigheden» in artikel 33, eerste lid, sub c, van de Dienstplichtwet aldus te worden geïnterpreteerd dat het niet slechts betrekking heeft op de situatie, waarin (het grondgebied van) de Staat zich bevindt, doch ook op de omstandigheden, welke verband houden met de plaats waar de inzet van de dienstplichtigen wordt overwogen. Naar het voorkomt kan in het onderwerpelijke geval van zodanige buitengewone omstandigheden worden gesproken.

De Raad van State geeft U in overweging goed te vinden dat bedoelde Briefwisseling wordt overgelegd aan de beide Kamers der Staten-Generaal, nadat aan het vorenstaande aandacht zal zijn geschonken.

De Vice-President van de Raad van State,
W. Scholten